

KARL OVE KNAUSGÅRD

“Tant me fa si les coses van passar així o no”

Obsessiona o avorreix. Meravella o fastigueja. Enamora o indigna. Karl Ove Knausgård s'ha convertit en fenomen internacional contra tot pronòstic, publicant en noruec sis llibres autobiogràfics que sumen gairebé 3.500 pàgines

a

llegim

52-53

- Ressenym els dos primers volums de Knausgård en català
- Entrevista a l'historiador Àngel Casals

56-57

- L'exploració contudent de Gabriela Wiener ● Una novel·la sobre una professora pederasta

◆◆◆◆◆ Jordi Nopca

A Karl Ove Knausgård li va començar a canviar la vida el 2009, quan va publicar *La mort del pare*, el primer volum de *La meva lluita*. Una part de la seva família es va indignar per la crua descripció de l'alcoholisme del pare de l'autor, que durant els últims anys de la seva vida va viure amb l'àvia, envoltats d'una enorme quantitat de deixalles i brutícia. A partir d'aquí, la polèmica va avançar, inexorable, al mateix temps que les vendes del llibre es disparaven. Uns mesos després, amb l'aparició del segon, va ser l'ex de Knausgård qui es va indignar pel que escrivia. L'escriptor, que vivia a Suècia amb la dona, Linda Boström –que preparava el seu primer llibre de relats, *Grand Mal* (2011)–, va exigir no saber res del que passava al seu voltant per poder continuar el projecte, que finalment consta de sis volums. L'últim va aparèixer el 2011.

Després que Anagrama comencés a posar en circulació els llibres en castellà, Eugènia Broggi va prendre una decisió important: comprar els drets de *La meva lluita* per publicar-los en català. La guspira inicial, *La mort del pare*, ha aparegut aquest març, traduït per Anna Llisterra. El tercer volum, *L'illa de la infantesa* –a càrrec d'Alexandra Pujol Skjønhaug–, a finals de maig. El segon, *Un home enamorat*, arribarà al setembre. Knausgård ha venut milions

“ENCARA ARA ESTIC DESCOL·LOCAT PER TOT EL QUE HA PASSAT”, RECONeix KNAUSGÅRD: HA ACABAT VENENT MILIONS D'EXEMPLARS

d'exemplars de la desconstrucció en prosa de la seva vida. L'agència Wylie ha ajudat a encendre la metxa de la repercussió internacional, especialment als Estats Units. Ara per ara hi ha una vintena de traduccions en curs d'un projecte arriscat, que hauria pogut enfonsar la trajectòria de l'autor. Fins llavors havia publicat dues novel·les.

Truquem a la casa d'Österlen, on Knausgård viu des de fa una dècada. S'hi posa de seguida.

A *La mort del pare* recorda que el 2003 escrivia una novel·la (que finalment seria *En tid for alt, Un temps per a tot*). Quan li va donar el manuscrit a l'editor, Thure Erik, el va rebutjar perquè no hi explicava “una història”. Tal com descriu aquell moment, sembla que vivia una crisi creativa important, potser la més difícil que ha viscut mai.

Sí. D'alguna manera patia una crisi d'identitat com a autor. Abans de ser prou madur per escriure el primer llibre, vaig passar per un llarg aprenentatge, i quan va arribar el moment el vaig fer amb certa facilitat [Era *Ute avverden, Fora del món*, que tenia gairebé 700 pàgines i que va publicar amb 30 anys]. Llavors no em qüestionava què havia d'escriure, era relativament fàcil, escrivia i prou. Amb el segon van començar els problemes, perquè no volia repe-

tir el primer llibre, i això s'ajuntava amb una crisi personal: acabàvem de tenir la primera filla, i això va ser una espècie de xoc per a mi. Hi hem d'afegir també que ens havíem mudat a Suècia i calia adaptar-nos al nou país.

Fora del món va ser considerat per alguns crítics com un llibre de “ficció híbrida”. ¿Creu que en aquell moment ja estava intentant trencar les fronteres de la narrativa, una exploració que creixeria a *La meva lluita*?

Vaig anar treballant en la direcció d'aconseguir una novel·la de no-ficció, que és com m'agrada etiquetar *La meva lluita*. No és un projecte documental, sinó una novel·la, perquè intenta explorar qüestions existencials. No va d'explicar històries de la meua vida, és la recerca d'alguna cosa, i la manera d'articular-la és narrativament. Vaig escriure *La meva lluita* com si hagués treballat en una novel·la. No vaig fer cap mena de recerca, sinó que vaig anar estirant el que tenia al cap. Tant me fa si les coses van passar així o no. Jo creia que passaven així. *La meva lluita* indaga sobre la memòria.

Hi ha hagut lectors que, tristament, només han destacat la seva vida privada i familiar. ¿Les pitjors reaccions van ser a Noruega?

PERE VIRGILI

El gran debat moral va ser al meu país. Va ser per una qüestió de proximitat: a Noruega, qualsevol coneix algú que està en contacte amb algun dels protagonistes de *La meva lluita*. Mai em va passar pel cap que aquests llibres serien traduïts a cap altra llengua. Tracten temes locals i només hi apareixen noruecs. Jo creia que només podien interessar al meu país, però hi ha tradicions memorialístiques molt desenvolupades –com la del món anglosaxó–, i potser allà interessa més per això. A Noruega *La meva lluita* va ser polèmic perquè no era habitual. Quan, anys després, he escrit en anglès sobre algun dels protagonistes, les reaccions han sigut positives i sensibles, també per part d'ells. Jo crec que passa a tot arreu igual: a la gent no li agrada sortir als llibres [riu].

Sempre que escriuen sobre la “universalitat” de la seva obra deu quedar perplex.

Sincerament, jo ni tan sols creia que *La meva lluita* aniria bé a Noruega. El meu editor pensava igual que jo, perquè la primera edició va ser molt petita [acabaria venent més de mig milió d'exemplars només en noruec]. El primer editor anglès que s'hi va interessar va rebutjar-lo després d'un any perquè deia que no hi passava gairebé res i era avorrit, i al final vaig acabar anant a parar a una

altra editorial. Quan la gent s'hi va començar a interessar, em va deixar de pedra, perquè parlo d'una vida corrent –una vida que no és gens excepcional– i potser només hauria de picar la curiositat dels meus amics. Però, en canvi, va passar tot el contrari. Encara ara estic descol·locat per tot el que ha passat. No es pot pensar en termes d'èxit quan es treballa en un projecte de 3.500 pàgines sobre un mateix. Mentre escrivia, quan en parlava amb algú, aquest algú reia i em preguntava si m'havia tornat boig.

Encara que ha repetit unes quantes vegades que no recorda “gaires coses” del seu passat, sí que li han quedat gravades a la memòria habitacions i objectes. ¿Sense aquests hams no hauria pogut reconstruir el seu passat?

Sens dubte. El combustible dels meus llibres són els paisatges i les habitacions. Els visualitzo i m'hi situo a dins. Puc recordar perfectament la tensió i l'ambient que hi vivia. Són aquesta mena de materials, els que investigo al llibre, però no crec que tingui una habilitat especial, la comparteixo amb molta gent. Quan vaig començar a escriure *L'illa de la infantesa* no tenia al cap gaires records però em van anar tornant. El procés d'escriure va desllorigar la memòria. Passa el mateix en

“LES TRES COSES QUE M'AGRADEN MÉS SÓN EL FUTBOL, LA MÚSICA I LA LITERATURA”, ASSEGURA L'ESCRITOR DE 'LA MEVA LLUITA'

la psicoanàlisi: comences a parlar del passat sense recordar-lo, però a poc a poc et va retornant.

***L'illa de la infantesa* l'ha salvat de pagar-se un terapeuta.**

La psicoanàlisi i l'escriptura tenen mètodes similars, però els objectius són molt diferents: escrivint, jo no volia curar-me ni arreglar res. Prefereixo fer una novel·la que curar-me. Però el mètode sí que s'hi assembla, perquè jo també vaig haver de repensar les relacions i els sentiments per saber què representaven per a mi. Als meus llibres les emocions i la sensibilitat són fonamentals. No hi ha una manera específica per transmetre tot això. El novel·lista [riu] ha d'indagar en aquesta mena de llenguatges, sobretot en els que ratllen la impossibilitat de ser expressats.

¿Diria que el gran vincle entre *La meva lluita* i *A la recerca del temps perdut*, de Proust, és que tots dos es dediquen a reconstruir un món i unes persones que ja no hi són?

És una semblança, sí, no sé si és el gran vincle entre l'un i l'altre. La llargada també és important. Hi ha coses que no pots fer en una novel·la curta: aconseguir reproduir la noció del temps, per exemple. A la *Recerca*, Proust aconsegueix capturar el temps. Veus com creix una generació i com s'engruna. Jo també volia

transmetre el pas del temps, i ho faig més lentament que Proust. Dedicava 500 pàgines a la infantesa, i llavors 500 més a l'adolescència. Explicar l'oceà del temps: volia això.

S'ha comentat força la descripció que fa de la masculinitat en el món actual. L'home que és ara va ser un nen molt femení. Això llegim a *L'illa de la infantesa*.

Escric des de la perspectiva d'un home, però hi ha moltes dones que s'identifiquen amb el narrador i se senten pròximes al que fa o pensa. Va haver-hi una autora nord-americana que va arribar a dir que pensava en mi com a *escriptora*. He rebut reaccions molt diverses. Un dia, firmant llibres, se'm va acostar una dona i em va dir que havia escrit sobre la vida des de la perspectiva d'un indi americà. Hi ha moltes diferències entre homes i dones: moltes d'elles són biològiques i sociològiques, però la manera de pensar i sentir s'assemblen molt, encara que tècnicament no pugui posar-me en la pell d'una dona.

El seu últim llibre ha sigut *Hjemme Borte*: el va publicar el 2014, i és un intercanvi de correus electrònics amb Frederik Ekelund en què parlen de la Copa del Món de futbol [Anagrama el publicarà en castellà]. És un llibre centrat en la Copa del Món del Brasil. En Frederik escrivia des d'allà, i jo des de Suècia. Era un intercanvi d'impressions sobre el futbol però també sobre les nostres vides quotidianes. Jo escrivia sobre el meu estiu amb els nens i la dona. I hi surten uns quants temes recurrents, com ara les diferències entre l'Amèrica Llatina i Europa, sobre política, sobre feminisme. Hi surt una mica de tot, però el tema estructural és el futbol. Em semblava curiós, perquè el futbol és molt important per a mi i, en canvi, pràcticament no apareix a *La meva lluita*. Quan era un nen hi jugava i tot. Ara ja no, però encara en sóc fan. És tan divertit, escriure sobre futbol! L'estiu passat em vaig dedicar a mirar el futbol a la tele i a escriure comentaris sobre el que veia. Són dues de les meves activitats preferides.

També li agrada molt la música. Acaba de tocar a Nova York.

Sí! [Riu.] Ho vam fer per divertir-nos. Ens ho van demanar i vam acceptar la proposta. Quan tocava al grup [que es deia Kafkatrakterne; ell hi tocava la bateria] tenia 23 o 24 anys. Vam fer uns quants concerts a Bergen i prou. Ara ens vam reunir per tocar... a Nova York! Les tres coses que m'agraden més són el futbol, la música i la literatura.

Com de difícil és, per a un escriptor que vulgui fer literatura a Noruega, arribar a viure'n?

A Noruega ser escriptor és una bona opció de vida. Les biblioteques del país et compren 1.000 exemplars dels teus llibres tant sí com no. I també hi ha una gran quantitat de beques estatals: una part són per a joves escriptors. Quan vaig publicar la primera novel·la, encara que comercialment no va funcionar, vaig aconseguir una beca que em va durar vuit anys. Ara, però, tenim un govern que no creu gaire en aquestes polítiques, i potser acabaran desapareixent en un futur pròxim. ♦